

RAADSINFORMATIEBRIEF – Nr. 2022-060

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum 13 oktober 2022
Zaaknummer Z/22/418812 /ADV/22/1112445
Onderwerp Zevenaarse aanpak energiearmoede
Portefeuillehouder B. Kagei

Contactpersoon Theo Platje
E-mail t.platje@zevenaar.nl
Telefoon

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding

Energiearmoede is door de snel stijgende energieprijzen voor inwoners met een klein besteedbaar inkomen een probleem geworden. Dit naast de hogere prijzen voor levensonderhoud. Het Rijk stelt aan gemeenten met een specifieke uitkering middelen beschikbaar om in te zetten voor maatregelen waardoor energie armoede (op termijn) minder wordt. Daarnaast stelt het Rijk uit het Nationaal Isolatieprogramma middelen beschikbaar voor een lokale isolatieaanpak. Dit ligt in het verlengde van de activiteiten gericht op de aanpak van energiearmoede, maar is ook voor een bredere doelgroep.

Kernboodschap

Wij kiezen voor een aanpak die langdurig effect sorteert en zo duurzaam mogelijk is, zowel voor de inwoner als de woning. Naast fysieke maatregelen speelt gedragsverandering gericht op minder verbruik en bewustwording een grote rol.

Met de Zevenaarse aanpak willen we tot een verlaging van de energierekening komen en daarmee bijdragen aan het verminderen van de energiearmoede.

In het voorliggende *Zevenaarse plan van aanpak Energiearmoede* staan de ambities en uitgangspunten benoemd. Daarnaast wordt op hoofdlijnen ingegaan op de effecten die we willen bereiken, de wijze waarop we deze willen bereiken en wat ervoor nodig is.

De Zevenaarse plan van aanpak Energiearmoede is de basis voor de verdere uitwerking van de uitvoering.

Het voorliggend plan van aanpak maakt onderdeel uit van de voorbereiding, de concrete uitvoering zal in 2023 plaats vinden.

Context

- ☒ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
- ☐ Collegeprogramma
- ☐ Motie/amendement/toezegging
- ☐ Anders, namelijk

Inhoudelijke boodschap

Als bijlage is het Zevenaarse plan van aanpak energiearmoede toegevoegd. In dit plan staat (op hoofdlijnen) de wijze waarop we hier uitvoering aan willen geven beschreven.

Bij het beschikbaar stellen van de Rijksmiddelen voor de aanpak van energiearmoede heeft het Ministerie van Binnenlands Zaken en Koninkrijksrelaties de volgende uitgangspunten voor gesteld:

- De inzet moet naar maatregelen gaan die langdurig bijdragen aan het verminderen van de energiearmoede;
 - De inzet moet naar nieuwe maatregelen gaan (of die in het verlengde liggen van reeds lopende acties).
- Voor 31 december 2023 moeten de rijksmiddelen besteed zijn. Hoe gemeenten hier invulling aan geven is grotendeels aan gemeenten zelf, behoudens enkele algemene voorwaarden zoals de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Communicatie en vervolgproces

Communicatie naar buiten

Bij de uitvoering zal communicatie een belangrijke rol vervullen (van generiek tot doelgroep specifiek).

Vervolgproces

- september tot eind 2022: in positie brengen van interne afdelingen en externe partners;
- januari 2023 tot eind 2023: uitvoering aanpak energiearmoede en monitoring;
- Q1 2024: verantwoording Rijksmiddelen (bij de Jaarrekening 2023).

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen
secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

Bijlagen

1. Zevenaarse plan van aanpak energiearmoede (JOIN nr. (JOIN nr. Z/22/418812 | 1113582)

Zevenaarse plan van aanpak Energiearmoede

datum 4 augustus 2022
versie 1.0 (concept)
afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling – Theo Platje
opdrachtgever College - Wim Geurts (ambtelijk)
JOIN nr. Z/22/418812 | 1113582

Inleiding

Het Rijk heeft middelen aan de gemeenten beschikbaar gesteld om de verduurzaming in de bebouwde omgeving te versnellen en de energiearmoede aan te pakken. Energiearmoede is, door de snel stijgende energieprijzen voor inwoners met een klein besteedbaar inkomen, een groeiende probleem geworden. Dit naast de hogere prijzen voor levensonderhoud.

De beschikbaar gestelde middelen zijn voor de aanpak energiearmoede en voor een lokale isolatieaanpak (beschikbaar gesteld vanuit het Nationaal Isolatieprogramma). Een lokale isolatieaanpak ligt in het verlengde van de activiteiten gericht op de aanpak van energiearmoede.

Voor de aanpak energiearmoede geeft het Rijk veel ruimte om een lokaal passende aanpak te ontwikkelen. Vanuit het Ministerie van Binnenlands Zaken en Koninkrijksrelaties worden de volgende uitgangspunten voorgesteld:

- De inzet moet naar maatregelen gaan die langdurig bijdragen aan het verminderen van de energiearmoede;
- De inzet moet naar nieuwe maatregelen gaan (of die in het verlengde liggen van reeds lopende acties).

In dit voorliggende Zevenaarse plan van aanpak Energiearmoede staan de ambities en uitgangspunten benoemd. Daarnaast wordt op hoofdlijnen ingegaan op de effecten die we willen bereiken, de wijze waarop we deze willen bereiken en wat ervoor nodig is.

De Zevenaarse plan van aanpak Energiearmoede is de basis voor de verdere uitwerking van de uitvoering.

Opgave gemeente

Het Rijk stelt middelen aan gemeenten beschikbaar om in te zetten voor het doel om energiearmoede tegen te gaan. Hoe gemeenten hier invulling aan geven is grotendeels aan gemeenten zelf, behoudens enkele algemene voorwaarden als de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). De gemeente Zevenaar kiest voor een aanpak die een toekomstbestendig effect sorteert en zo duurzaam mogelijk is, zowel voor de inwoner als de woning. Hierbij speelt gedragsverandering gericht op minder verbruik en bewustwording een grote rol. Voor januari 2024 moeten de rijksmiddelen besteed zijn, wanneer onderdelen dermate succesvol zijn, is het een optie deze te continueren. Dit zal dan bestuurlijk voorgelegd worden. Dit plan van aanpak is een dynamisch plan, het zal de komende tijd nog verrijkt worden of door nieuwe ontwikkelingen wellicht aangepast moeten worden.

De gemeente heeft een projectleider aangesteld en samen met vertegenwoordiging vanuit afdelingen Ruimtelijke Ontwikkeling en Maatschappelijke Ontwikkeling is een projectteam geformeerd (met ondersteuning vanuit communicatie en data-analyse).

De Zevenaarse aanpak

In de gemeente Zevenaar is gekozen voor een integrale benadering, wetende dat veel partijen en afdelingen nodig zullen zijn om dit tot een succes te maken. De aanpak kenmerkt zich door zoveel mogelijk inwoners zo goed mogelijk te helpen in het verlagen van hun energierekening én zoveel als mogelijk “bijvangst” te halen, zoals werk, gezondheidswinst en een reductie van de CO₂ uitstoot.

Ambitie

Uit landelijke cijfers blijkt dat 8% van de Zevenaarse huishoudens moeite hebben met het betalen van de energierekening (bron: TNO). Met dit plan van aanpak willen we minimaal 7% van de Zevenaarse huishoudens bereiken en hun energierekening substantieel verlagen. Het bereiken van deze inwoners gaat lukken als we enerzijds in staat zijn onze communicatie goed af te stemmen op de leefwereld van de inwoners en gebruik maken van kanalen en bronnen als verenigingen, media, scholen, kerken en andere geloofshuizen, voedselbank, onze eigen balie en anderzijds voldoende menskracht beschikbaar maken voor de uitvoering.

Uitgangspunten

- De te nemen maatregelen zijn duurzaam en “altijd goed maatregelen”, zoals isolatie, beglazing, verwarming, verlichting, waterbesparende douchekop en energiezuinig witgoed);
- In het project wordt gestuurd op en gewerkt aan gedragsverandering, vertrouwen en draagvlak;
- Door bottom-up aanpak, bewoners zelf regie laten houden en hun behoeften en ervaringen meenemen. Betrekken van ervaringsdeskundigen;
- De incidentele middelen zodanig inzetten dat ze een duurzaam en structureel effect hebben. Inzet op het ‘borgen voor de toekomst’;
- De kosten voor het maatregelenpakket dienen gedekt te kunnen worden met de Specifieke uitkering (SPUK-gelden) van het Rijk. De maatregelen moeten binnen de criteria van de SPUK-gelden vallen (SPUK-gelden: voor aanpak energiearmoede € 908.536 | lokale isolatieaanpak € 176.911);
- Vanwege de urgentie dienen de maatregelen op korte termijn operationeel te zijn;
- De maatregelen moeten binnen de invloedssfeer van de gemeente liggen (zowel bij eigen inzet als met de ondersteuning van en in samenwerking met de woningcorporaties, (aanvullende) hulpverlening en andere samenwerkpartners op dit thema);
- De maatregelen moeten de bestaande maatregelen en trajecten in het kader van verduurzamen en CO₂ reductie van de gemeente Zevenaar niet in de weg staan, maar juist een aanvulling zijn. De gemeente heeft maatregelen lopen in kader van de RREW; regionaal energieloket en vrijwillige energiecoaches. De maatregelen moeten in lijn zijn met de context van het bestaande gemeentelijke beleid dat gericht is op energiearmoede en armoede in Zevenaar.

Doelen en effecten

- De energierekening bij inwoners die te kampen hebben met energiearmoede verlagen;
- Inwoners aan werk helpen in de energietransitie (win-win);
- Toekomstbestendige maatregelen treffen die “altijd goed” zijn (‘no regret’ – maatregelen);
- Meer regie over eigen leven, gezondheidswinst, minder stress, meer comfort;
- Verlagen CO₂-uitstoot.

Hoe

- Het verlagen van de energierekening door inzet van energiecoaches: De coaches bezoeken inwoners thuis en geven advies, zowel (fysieke) maatregelen die het verbruik verlagen, als op gedrag om zo optimaal mogelijk van de maatregelen te profiteren. Samen met inwoner wordt keuze gemaakt welke maatregelen uitgevoerd worden. Uitvoering kan door klusteams en door bedrijven;
- Inzet klusteams: klusteams worden samengesteld uit inwoners die nu niet werkzaam zijn. Zij voeren door de energiecoach en inwoner samen afgesproken energiebesparende maatregelen uit. Dit is tevens een uitwerking van het aan werk helpen van inwoners. De inzet wordt verder uitgewerkt in mogelijke opties en gebruikmakend van al lopende participatie trajecten;
- Toekomstbestendig: dit is een criterium dat bij alle te nemen stappen wordt meegewogen, zie daarnaast het eerste uitgangspunt;
- Regie: de energieknop en energiebewust gedrag behoren tot de weinige opties die huishoudens hebben om hun inkomen te verbeteren. Hierbij ondersteunt de energiecoach en maakt bewust, dit geeft het huishouden weer meer regie op het leven. Dit heeft als bijkomend effect dat stress afneemt en de gezondheid toeneemt, mede door het verhoogde comfort in huis. Om dit te nieuwe gedrag te bestendigen willen we meerdere bezoeken van de energiecoach inplannen;
- Reductie CO₂-uitstoot: het spreekt vanzelf dat een lager energieverbruik leidt tot een lagere CO₂ uitstoot. We zijn voornemens om dit effect te gaan monitoren. Zo bespaar je met een nieuwe koelkast 100 tot 200 KWh. Winst voor de inwoner en het milieu.

Wat nodig

Om de plannen succesvol uit te voeren is hechte samenwerking nodig met veel partijen die kunnen bijdragen aan de te behalen doelen. Denk aan woningcorporaties, bedrijfsleven, energiecoöperaties, voedselbank, enz.

Uitbreiding van het aantal energiecoaches is nodig, al dan niet professioneel. Dit om binnen de termijn alle huishoudens die in aanmerking komen te bezoeken.

Inrichten klusteams, dit vraagt werven, selecteren, toerusten en trainen van inwoners uit de bijstand of die anderszins nu niet aan het werk zijn.

Interne, projectmatige samenwerking van afdelingen binnen de gemeente. Deze werkwijze draagt bij aan het succesvol afronden van dit plan van aanpak.

Verder staat in de paragraaf 'interne samenwerking en benodigde investeringen' een overzicht van de benodigde inzet.

Proces en planning

Het proces omvat de volgende stappen:

- augustus/september 2022: vaststellen plan van aanpak door het college;
- augustus/september 2022: raadsinformatiebrief en plan van aanpak naar de gemeenteraad;
- september tot eind 2022: in positie brengen van interne afdelingen en externe partners;
- januari 2023 tot eind 2023: uitvoering aanpak energiearmoede en monitoring;
- Q1 2024: verantwoording Rijksmiddelen (bij de Jaarrekening 2023).

Risico's, kanttekeningen

We zullen veel moeten realiseren in korte tijd, dit vraagt extra inzet van medewerkers en partners. Door de krapte op de arbeidsmarkt en hoge werkdruk is het de vraag of de gevraagde inzet geleverd kan worden. Denk bijvoorbeeld aan bedrijven die de energetische maatregelen moeten uitvoeren, hebben ze voldoende menskracht en de nodige materialen tijdig beschikbaar?

Daarnaast is een goede analyse van de beschikbare data nodig om zo nauwkeurig mogelijk de inwoners te kunnen vinden die in aanmerking komen voor deze maatregel. Een analist niet voorhanden en zal ingehuurd moeten worden.

Juridisch

Voor de uitvoering is het beschikken over een goede set aan gegevens. Hiervoor gebruiken we diverse bronnen en data. Juridisch wordt getoetst of we hiervan gebruik mogen maken (o.a. AVG-richtlijnen).

Samenwerking

Voor veel partijen, zoals de woningcorporaties, energiecoöperaties en bedrijfsleven, betekent samenwerking met dit plan van aanpak een extra stimulans in het realiseren van eigen doelen, en vergroting van het draagvlak voor verduurzaming. De relatie met de gemeente zal verbeteren door de intensieve samenwerking en afstemming van de onderlinge plannen.

Er wordt samengewerkt met ervaringsdeskundigen en op den duur aan ambassadeurs van de aanpak. Dit leidt tot positievere beeldvorming van de gemeente bij inwoners die vanwege hun achtergestelde positie wantrouwend staan tegenover overheden en instanties. Door het feitelijk helpen en betrekken van deze groep zal hun vertrouwen in de gemeente Zevenaar toenemen

Interne samenwerking en benodigde investering

Binnen de gemeente zelf zijn verschillende afdelingen en werkvelden betrokken, dit is nodig om de uitvoering te realiseren. Ruimtelijke Ontwikkeling, Sociaal domein, communicatie, informatiebeheer zijn hierbij van belang en betrokken.

Het kernteam wordt gevormd door vertegenwoordiging van Ruimte en Sociaal Domein. Dit kernteam komt wekelijks bijeen voor overleg en uitwerking.

Van informatiebeheer wordt een tijdelijke bijdrage gevraagd om tot een goede analyse te komen, dit zal moeten worden ingehuurd.

Van Communicatie zal een doorlopende inzet worden gevraagd om de doelgroep blijvend te informeren.

Overzicht van begrote inzet van de betrokken afdelingen:

Ruimtelijke Ontwikkeling;

- Projectleiding 20 uur p.w.
- Inzet collega's duurzaamheid 8 uur p.w.

Sociaal Domein,

- Participatie 4 uur p.w.
- SHV en I.O. 2 uur p.w.
- Buurtteams 1 uur p.w.

Informatiebeheer

- Eénmalig inhuur 12-20 uur
- Monitoring nog nader uit te werken als indicatoren bekend zijn

Communicatie

- Voorafgaand aan de start minimaal een dagdeel per week
- Lopende het project 2 uur p.w.

De projectleider onderhoudt de contacten met de externe partners.

Raakvlakken met andere kaders en plannen

Dit plan van aanpak heeft raakvlakken met initiatieven vanuit participatie bij het aan werk helpen van inwoners. Dit wordt, waar het kan, samengevoegd.

In voorafgaande regelingen als RRE en RREW is ervaring opgedaan met coaches en vouchers, van deze kennis wordt gebruik gemaakt en van geleerd.

Financiën

De financiële middelen voor de uitvoering van dit plan zijn door het Rijk met een specifieke uitkering beschikbaar gesteld (aanpak energiearmoede).

Als tijdens de uitvoering blijkt dat onderdelen dermate succesvol zijn dat ze structureel moeten worden, zal dit in de PC-cyclus voor de volgende jaren mee genomen worden.